

Fortid – fortid – fortid**Tid: 10 millioner år siden**

Aftstand fra dig: 10 meter (forklaring på side 16-17)

Periode: miocæntid (underperiode til tertiærtiden)

Det danske område: store dele dækket af hav

Vejret**Temperaturskifte**

Klimaet har svinget i mange millioner år, men nu ser det ud til, at kulden er på vej til for alvor at få fat.

Alle rapporter tyder på, at det bliver koldere og koldere i fremtiden. Netop nu falder temperaturen. Isen på polerne vokser, og vi kan forvente et faldende havniveau over de næste millioner år.

Endnu kan vi ikke sige, hvad de fulde konsekvenser for det danske område bliver. Men landområdet vil vokse sig større i takt med, at havniveauet falder. Formodentlig vil dette få en vis indflydelse på det rige dyreliv i havet, især i den sydlige del af det danske område.

**Her er hvalerne**

Havets store pattedyr bolttrer sig i det danske område. Der er meget føde, og der er mange hvaler.

Historien om hvaler starter for alvor for 45 millioner år siden, da *Ambulocetus* forlod landlivet og foretrak livet i havet, selvom den havde fire ben. Siden da er forben blevet til luffer, bagben og bækken er forsvundet, og pelsen er blevet afløst af en glat og smidig hud. Pattedyrene i havet er blevet til blandt andet hvaler og sæler.

Tænder og barder

I løbet af de 45 millioner år har hvalerne delt sig i to grupper: tandhvaler og bardehvaler. Tandhvalerne, fx kaskelotter og delfinerne, er aktive rovdyr, som jager byttet enkeltvis. Bardehvaler er også rovdyr, der har udviklet barder i stedet for tænder, som kan filtrere plankton, småkrebs og fisk fra vandet.

Hvaler i syd

Specielt i den sydlige del af det danske område er der observeret mange hvaler. Især bardehvaler trives. Det skyldes blandt andet kystlinjen i det danske område lige nu. Der er mange floder, der løber ud i havet i det sydlige område, og vandet bringer en stor mængde næringsstoffer med på sin vej. Derfor stortrives plankton og småfisk, og dermed er der masser af føde til bardehvalerne. Og derfor er der også en anden én, der har det godt: *Megalodon*, havets ultimative dræber.

Stadig
skarp!



10 millioner år
gammel høj tand

**Verdens største haj
regerer i det danske område**

14 meter lang og med 15 centimeter lange tænder. Alle frygter havets dræbermaskine nummer 1.

Kæberne er næsten to meter brede og besat med 15 centimeter lange, knivskarpe og savtaktede tænder, 250 stk. i alt. Med ét bid klipper den sit foretrukne byttedyr, næbhvalen, midt over og sluger bidden. Lynhurtigt vender den rundt og får også fat i haledelen, mens hovedet synker mod bunden.

Inden resten af næbhvalflokken når at reagere, er endnu to af de fem meter lange havdyr faldet for megalodons bid. Den største haj, der har levet på Jorden, trives i det byttefyldte, danske hav ligesom i resten af verden.

Halefinne på tre meter

Den er 14 meter lang og vejer næsten 50 tons. Det kræver sin kraft at få så-

dan en maskine til at glide ubesværet og lynhurtigt gennem vandet. Det sikrer den tre meter høje halefinne. Med små slag, når den skal orientere sig, eller med hurtige og voldsomme slag, lige før den fanger byttedyret, er halefinnen kæmpehajens drivkraft.

Veludviklede sanser

På lang afstand kan kæmpehajen opspore sit bytte. Kroppen kan opspore vibrationer i vandet fra andre dyr, og den højtudviklede næse kan få færten af blod og byttedyr gennem vandet selv på lang afstand. Når det lykkes, dykker hajen langt ned under sit bytte, så det bliver tydeligere mod det lysere vand ovenover. Kraftige slag med halefinnen giver *Megalodon*

høj hastighed op gennem vandet, og med åbent gab hamrer den ind i sit bytte nedefra.

Livret: små hvaler

Megalodons foretrukne byttedyr er små hvaler, sæler og næbhvaler. Næbhvaler jager i flok, og når de har indkredset en flok blæksprutter eller sild, skiftes de til at svømme gennem flokken og snappe føde i sig. På det tidspunkt er alle sanser rettet mod byttedyrene, og *Megalodon* slår ofte til lige i det øjeblik. Næbhvalen bliver frokost midt i sit eget ædegilde.